

Výklad:

Pro povolování a provádění staveb vodovodů a kanalizací platí obecná právní úprava vycházející z vodního a stavebního zákona. Pro případné zřizování služebnosti pro realizaci vodovodů a kanalizací na cizích pozemcích (věcných břemen) je třeba vycházet z nového občanského zákoníku, konkrétně z ustanovení § 1257 a násl. V této souvislosti je nutné upozornit, že pozemková služebnost inženýrské sítě vymezuje ustanovením § 1267 a § 1268 nového občanského zákoníku pouze v rámci převodu či přechodu závodu (§ 1302 nového občanského zákoníku).

Cílem ustanovení § 7 je upravit zvláštní práva a povinnosti stavebníka, vlastníka a provozovatele při údržbě a provozování vodovodu nebo kanalizace. Takovým zvláštním právem je pro stavebníka a vlastníka právo umísťovat na cizí pozemky nebo stavby tabulky vyznačující polohu vodovodu nebo kanalizace.

Pokud někdo znemožní vstup na pozemky nebo stavby v souvislosti s údržbou vodovodu nebo kanalizace nebo za účelem splnění povinností spojených s provozováním vodovodu nebo kanalizace, hrozí mu pokuta do 50 tis. Kč [viz § 32 odst. 1 písm. b) a § 33 odst. 1 písm. b) zákona].

Stavebník je definován ustanovením § 2 odst. 2 písmeno c) stavebního zákona jako osoba, která pro sebe žádá vydání stavebního povolení nebo ohlašuje provedení stavby, terénní úpravy nebo zařízení, jakož i její právní nástupce, a dále osoba, která stavbu, terénní úpravu nebo zařízení provádí, pokud nejde o stavebního podnikatele realizujícího stavbu v rámci své podnikatelské činnosti; stavebníkem se rozumí též investor a objednatel stavby.

Dále má vlastník a provozovatel právo vstupu a vjezdu na cizí pozemky nebo stavby v souvislosti s údržbou, stavební úpravou a provozováním vodovodu nebo kanalizace. Jedná se o veřejnoprávní omezení a může jej vykonávat jen při dodržení řady podmínek, které chrání vlastníky dotčených pozemků nebo staveb, ale i jejich uživatele. Ustanovení řeší i majetkové újmny a náhrady za ně.

V případě škody je škůdce povinen nahradit způsobenou škodu přednostně navrácením pozemku do původního stavu (viz § 2951 nového občanského zákoníku). V peněžích se škoda hraď pouze v případě, že uvedení do původního stavu není možné, či s tím souhlasí poškozený. Ustanovení odstavce 4 se vztahuje k omezení vlastnického práva vzniklého z uplatňování oprávnění vyplývajících z odstavců 1 a 2 (v souladu s čl. 11 odst. 4 Listiny základních práv svobod je „vyvlastnění nebo nucené omezení vlastnického práva možné ve veřejném zájmu, a to na základě zákona a za náhradu“).

Vstup na pozemky za účelem provozu a provádění údržby vodovodů a kanalizací je pro jejich vlastníky zajištěn rovněž ustanovením § 60 vodního zákona za podmínek uvedených v tomto ustanovení.

Související vyhlášky:

Výklad Ministerstva zemědělství č. 48 k zákonu o vodovodech a kanalizacích a souvisejícím právním předpisům ze dne 3. 11. 2006 (<http://agri.cz>)

Umístění vodovodů a kanalizací do tělesa vozovek a částí ovládaní armatur na povrchu pozemních komunikací je oprávněné. Vyměcování ovládacích armatur vodovodů a poklopů kanalizací mimo těleso pozemní komunikace je neoprávněné.

§ 8**Práva a povinnosti vlastníka vodovodu nebo kanalizace**

(1) Vlastník vodovodu nebo kanalizace je povinen zajistit jejich plynulý a bezpečný provoz, vyvíjet rezervu finančních prostředků na jejich obnovu a dokládat jejich použití pro tyto účely.

(2) Vlastník vodovodu nebo kanalizace může uzavřít smlouvu o provozování vodovodu nebo kanalizace s provozovatelem. Jestliže vlastník provozuje vodovod nebo kanalizaci svým jménem a na vlastní odpovědnost, vztahují se na něj všechna práva a povinnosti provozovatele.

(3) Vlastníci vodovodů nebo kanalizací provozně souvisejících, popřípadě jejich částí provozně souvisejících, upraví svá vzájemná práva a povinnosti písemnou dohodou tak, aby bylo zajištěno kvalitní a plynulé provozování vodovodu nebo kanalizace. Tato dohoda je podmínkou kolaudačního souhlasu podle stavebního zákona.

(4) Vlastníci vodovodů nebo kanalizací, jakož i vlastníci vodovodních řádů, vodárenských objektů, kanalizačních stok a kanalizačních objektů provozně souvisejících, jsou povinni umožnit napojení vodovodu nebo kanalizace jiného vlastníka, pokud to umožňují kapacitní a technické možnosti. Současně uzavřou vlastníci těchto vodovodů a kanalizací písemnou dohodu podle odstavce 3. Možnost napojení k zabezpečení dodávky pitné vody nebo odvádění odpadních vod nesmí být podmínována vyžadováním finančních nebo jiných plnění. Náklady na realizaci napojení vodovodu nebo kanalizace hraď vlastník, jenž je umožněn no napojení vodovodu nebo kanalizace.

(5) Vlastník vodovodu nebo kanalizace, popřípadě provozovatel, pokud je k tomu vlastním kmen zmocněn, je povinen umožnit připojení na vodovod nebo kanalizaci a dodávat pitnou vodu nebo odvádět odpadní vody a čistit odpadní vody, pokud to umožňují kapacitní a technické možnosti těchto zařízení. Připojení vodovodu nebo kanalizací přípojky a uzavření smlouvy o dodávce pitné vody nebo odvádění a čišťení odpadních vod nesmí být podmínováno vyžadováním finančních nebo jiných plnění. Náklady na realizaci vodovodní přípojky na vodovod nebo kanalizační přípojky na kanalizaci hraď osoba, které je umožněno připojení. Materiál na odbočení přípojek a uzavěr vodovodní přípojky hraď vlastník vodovodu nebo kanalizace.

(6) Vlastník vodovodu nebo kanalizace, popřípadě provozovatel, pokud je k tomu vlastním kmen zmocněn, je povinen uzavřít písemnou smlouvu o dodávce vody nebo odvádění odpadních vod s odběratelem. Závazky vzniklé z této smlouvy přecházejí na právního nástupce vlastníka vodovodu nebo kanalizace a na právního nástupce provozovatele.

(7) Při uzavírání smlouvy podle odstavce 6 se mohou strany dohodnout, že odběratelem je třetí osoba.

(8) Vlastník vodovodu nebo kanalizace může provést zásah do vodovodu nebo kanalizace pouze po předchozím projednání s provozovatelem, pokud není smlouvou uzavřenou podle odstavce 2 stanoveno jinak.

(9) Vlastník vodovodu nebo kanalizace i jejich provozovatel jsou povinni umožnit přístup k vodovodu nebo kanalizaci osobám, které jsou oprávněny provádět kontrolu kvalitního a plynulého provozování vodovodů nebo kanalizací a jejich technického stavu nebo činit jiná nezbytná opatření ke zjištění plnění povinností stanovených tímto zákonem a zvláštními zákony.

(10) Vlastník vodovodu i provozovatel vodovodu jsou povinni umožnit přístup k vodovodu a umožnit bezplatný odběr vody jednotkám požární ochrany¹⁰ při zachráněných a likvidacích prací¹¹, pokud není v místě dostupný jiný dostatečný zdroj vody.

(11) Vlastník vodovodu nebo kanalizace je povinen zpracovávat a realizovat plán financování obnovy vodovodů nebo kanalizací, a to na dobu nejméně 10 kalendářních let. Obsah plánu

¹⁰ Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů.

¹¹ Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

financování obnovy vodovodů a kanalizací včetně pravidel pro jeho zpracování stanoví prováděcí právní předpis.

(12) Vlastník vodovodu nebo kanalizace je povinen poskytnout na vyžádání ve lhůtě stanovené ve výzvě ministerstva údaje o technickém stavu jeho vodovodů nebo kanalizací. Vlastník, popřípadě stavebník nových vodovodů nebo kanalizací nebo vlastník obnovovaných vodovodů nebo kanalizací je povinen poskytnout na vyžádání ve lhůtě stanovené ve výzvě ministerstva projektovou dokumentaci těchto nových nebo obnovovaných vodovodů nebo kanalizací, včetně specifikace nákladů na jejich výstavbu nebo obnovu. Vyhodnocení obdržených údajů je ministerstvo oprávněno zveřejnit.

(13) Vlastník vodovodu má právo na úplatek za dodávku pitné vody (dále jen „vodné“), žených údajů je ministerstvo oprávněno zveřejnit.

(14) Vlastník kanalizace má právo na úplatek za odvádění odpadních vod (dále jen „stočné“), pokud ze smlouvy uzavřené podle odstavce 2 nevyplývá, že stočné se platí provozovateli kanalizace (§ 20). Právo na vodné vzniká vtokem vody do potrubí napojeného bezprostředně na vodomeřem, a není-li vodoměr, vtokem vody do vnitřního uzavěru přípojení vodovodu nebo stavby, popřípadě do uzavěru hydrantu nebo výtokového stojanu. Vodné je pozemku nebo stavbě, popřípadě do uzavěru hydrantu nebo výtokového stojanu. Právo na úplatek pevné složky vodného vzniká podle podmínek stanovených ve smlouvě uzavřené podle odstavce 6, v níž je sjednána dvojnásobková forma vodného. Takové sjednání je možné ode dne účinnosti obecně závazné vyhlášky obce vydané v samostatné působnosti obce nebo rozhodnutí tím nejvyššího orgánu právníké osoby, která je vlastním vodovodů a kanalizací podle § 20 odst. 4.

(15) Vlastník kanalizace má právo na úplatek za odvádění odpadních vod (dále jen „stočné“), pokud ze smlouvy uzavřené podle odstavce 2 nevyplývá, že stočné se platí provozovateli kanalizace (§ 20). Právo na stočné vzniká okamžikem vstupu odpadních vod do kanalizace. Stočné je úplatek za službu spojenou s odváděním, čištěním, nebo jiným zneškodňováním odpadních vod. Právo na úplatek pevné složky stočného vzniká podle podmínek stanovených ve smlouvě uzavřené podle odstavce 6, v níž je sjednána dvojnásobková forma stočného. Takové sjednání je možné ode dne účinnosti obecně závazné vyhlášky obce vydané v samostatné působnosti obce nebo rozhodnutím nejvyššího orgánu právníké osoby, která je vlastním vodovodů a kanalizací podle § 20 odst. 4.

(16) Písemná dohoda vlastníků provozné souvisejících vodovodů a provozné souvisejících kanalizací musí alespoň obsahovat

- a) v písemné dohodě vlastníků provozné souvisejících vodovodů, stanovení podmínek dodávky, měřící dohody včetně uvedení vlastnických vodovodů, stanovení podmínek dodávky (jakost, množství, tlakové poměry, měření, kontrola podmínek, zajištění funkčnosti, postup v odstranění závad, vzájemná informovanost, řešení sporů), specifikace nákladů a jejich kontroly, způsob plateb, smluvní sankce, možnost změny a doba platnosti této dohody,
- b) v písemné dohodě vlastníků provozné souvisejících kanalizací strany dohody, předání měřící dohody včetně uvedení vlastnických kanalizací, stanovení podmínek odvádění odpadních vod (čištění odpadních vod, limity znečištění, množství a způsob jejich měření, kontrola podmínek, zajištění funkčnosti, postup v odstranění závad, vzájemná informovanost o významných situacích, řešení sporů), specifikace nákladů a jejich kontroly, způsob plateb, smluvní sankce, možnost změny a doba platnosti této dohody.

(17) Smlouva o dodávce pitné vody odběrateli musí obsahovat alespoň předmet smlouvy, smluvní strany, vlastnická a provozovatele vodovodu, vlastnická přípojky a přípojení stavby nebo pozemku s určením místa, počet trvale připojených osob, stanovení vodoměru nebo dodávky, limity množství dodávaného a množství určujícího kapacitu vodoměru nebo profilu přípojky, tlakové poměry v místě přípojky (maximální a minimální), ukazatele

jakosti (minimální hodnoty obsahu vápníku, hořčíku a dusičnanů), způsob stanovení ceny a jejího vyhlášení, způsob fakturace a způsob plateb, možnost změny a doba platnosti této smlouvy.

(18) Smlouva o odvádění odpadních vod odběrateli, nebo smlouva o odvádění a čištění odpadních vod odběrateli musí obsahovat alespoň předmet smlouvy, smluvní strany, vlastníka a provozovatele kanalizace, vlastnická přípojky a přípojení stavby nebo pozemku s určením místa, počet trvale připojených osob, stanovení podmínek odvádění nebo odčerpání a čištění (limity množství, způsob stanovení množství, limity znečištění), způsob stanovení ceny a jejího vyhlášení, fakturace záloh a způsob plateb, možnost změny a doba platnosti této smlouvy.

Výklad:

K odstavci 1:

Práva a povinnosti vlastníka vodovodu nebo kanalizace jsou specifikovány s ohledem na to, že se jedná o službu „pro veřejnou potřebu“ (službu vykonávanou ve veřejném zájmu) a vlastníkem vodovodu nebo kanalizace nejsou pouze obce, ale i podnikatelské subjekty, které by mohly zcela vyřadit vodovod nebo kanalizaci bez náhrady z provozu. Toto ustanovení je mimo jiné určeno, že se jedná o stavby, neumožňuje vodovod nebo kanalizaci zrušit mimo řízení, jehož účastníky jsou všechny dotčené osoby, kterými jsou odběratelé. Ve vazbě na ustanovení § 22 „Povinnost veřejné služby provozovatele vodovodu nebo kanalizace“ zajišťuje, aby vodovod a kanalizace byly plnylné a bezpečně provozovány. Kvalitním a plným provozováním se rozumí zajištění všech činností uvedených v definici „provozování“ podle § 2 odst. 3 zákona. Je třeba upozornit na skutečnost, že pokud vlastník zanedbává svou povinnost z hlediska správy svého vodovodu nebo kanalizace, lze využít stavební zákon a uložit mu provedení nezbytných úprav podle § 137 nebo údržbu stavby podle § 139.

Jelikož do ceny pro vodné a stočné je umožněno mimo odpisu zahrnout i náklady na obnovu dotovaných staveb, je třeba, aby tyto prostředky byly na obnovu skutečně využívány, a to je možné mimo jiné využít v běžném roce (u rozsáhlé infrastruktury umožňující průběžné čerpání prostředků) jen vytvořením rezervy, např. účelové vázanými prostředky.

Pokud vlastník vodovodu nebo kanalizace nezajistí plnýlné a bezpečné provozování vodovodu nebo kanalizace, hrozí mu pokuta do 1 mil. Kč [viz § 32 odst. 2 písm. d) a § 33 odst. 2 písm. d) zákona].

Související výklady:

Výklad Ministerstva zemědělství č. 28 k zákonu o vodovodech a kanalizacích a souvisejícím právním předpisům ze dne 7. 2. 2005 (<http://legislativni.cz>)

Mezi povinnosti vlastníka vodovodu nebo kanalizace patří především povinnosti spočívající v zajištění jejich plnění a bezpečného provozování. Tato povinnosti zahrnují v ustanovení § 8 odst. 1 zákona č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o znečištění některých zdrojů (zákon o vodovodech a kanalizacích), ve znění pozdějších předpisů, i zajištění bezpečnosti, aby vodovod nebo kanalizace byly provozovány v souladu s požadavky, které stanoví zákon. Součástí však má zajištění, aby vodovod nebo kanalizace byly provozovány bez přerušování a byly plněny všechny podmínky předpisy tohoto provozu i bezpečnost služeb pro odběratelé s výjimkou případů uvedených v § 9 odst. 5 a 6 zákona o vodovodech a kanalizacích. Porušení tohoto ustanovení je sankcionováno.

Ustanovení § 12 odst. 1 zákona o vodovodech a kanalizacích se týká návrhu kanalizace a ukládá mimo jiné i navrhovat a provést kanalizaci tak, aby byla zabezpečena dostatečná kapacita pro odvádění a čištění odpadních vod z odkázaného území a aby byla zabezpečena nepřetržitost odvádění odpadních vod od odběratelů této služby. Toto ustanovení nepodléhá sankci. Problematika nedostatečné kapacity jednorázové kanalizace při odvádění srážkových vod může mít mnoho příčin, které lze rozdělit na:

Neovlivnitelné vlastním kanalizací - např. intenzita deště přesáhla návrhové parametry, pozdějšími změnami proti zadání a předpokladům daným při zpracování projektu (zvětší se odvodňovaná plocha nebo parametry odtočného toku povrchovou úpravou bez souhlasu vlastníka kanalizace) úpravami terénu.

Při změně vlastnicka se právní režim řídí smlouvou o prodeji podniku podle ustanovení § 476 a násl. občasných zákonů. Na nového vlastníka přecházejí všechna práva a závazky, na které se prodej vztahuje. Přecházejí na něj tedy i smlouvy, které uzavřeli odběratelé s původním vlastníkem.

Pojmy „pověření“ (§ 36 odst. 2) a „zmocnění“ (§ 8 odst. 6) jsou v zákoně o vodovodech a kanalizacích používány zastupitelně a odpovídají obsahu pojmů „zmocnění“ ve smyslu výše uvedeného.

Z judikatury:

Usnesení Ústavního soudu ze dne 11. 3. 2010, sp. zn. II. ÚS 342/10 (www.usoud.cz)

20. Jako nepodstatný byl shledán i návrh na zrušení § 8 odst. 6 a 7 zákona č. 274/2001 Sb., podaný v souvislosti s přehodnocením ústavní sítě. Ústavní soud v souladu se svou judikaturou konstatuje, že byla-li ústavní sítí osazena, musí se toto rozhodnutí promítnout i do návrhu vzneseného podle § 74 zákona o Ústavním soudu. Je-li totiž samotná ústavní sítí osazena, a tedy věcného projednání neschopná, odpadá tím součástí i základní podmínka projednání návrhu na zrušení zákona nebo jiného právního předpisu anebo jejich jednotlivých ustanovení.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 2. 2013, sp. zn. 33 Cdo 3225/2011 (www.nsoud.cz)

Vlastník vodovodu nebo kanalizace, popřípadě provozovatel, pokud je k tomu vlastním zmocněn, je povinen umožnit připojení na vodovod nebo kanalizaci, pokud to umožňují kapacitní a další technické požadavky. Možnost napojení nesmí být podmínována výžadováním poplatků nebo jiných finančních plnění. Náklady na realizaci napojení vodovodu přípojky nebo kanalizační přípojky na vodovod nebo kanalizaci hradí vlastník, jemuž je umožněno napojení vodovodu nebo kanalizace, pokud se nedohodnou jinak.

K odstavec 7:

Ustanovení odstavce 7 umožňuje, aby odběratelem byla třetí osoba. Týká se to případů, kdy vlastník pozemku nebo stavby je obtížně dosažitelný; často se mění a pozemek nebo stavba jsou pronajímány osobě zavislé na stále a neměněné dodávce vody a odvádění odpadních vod (např. nájemce hotelu nebo restaurace).

K odstavec 8:

Ustanovení odstavce 8 obsahuje oprávnění vlastníka provést zásah do vodovodu nebo kanalizace, které jsou provozovány jinou osobou. Zákon blíže nedefinuje povahu takového zásahu, může se ale jednat např. o obnovu sítě. K takovému zásahu obecně vlastník nepotřebuje souhlas provozovatele, zákon ale vyžaduje předchozí projednání.

Na druhé straně provozovatel může provést zásah do vodovodu nebo kanalizace pouze se souhlasem vlastníka (viz § 9 odst. 2 zákona).

Provozní smlouva může stanovit jak volnější, tak přísnější režim.

K odstavec 9:

Oprávněními osobami podle tohoto ustanovení jsou myšleni zejména pracovníci vodoprávních úřadů, krajských hygienických stanic a další. Oprávněná osoba se vždy musí prokázat úředním pověním.

K odstavec 10:

Jiným dostatečným zdrojem zákon předpokládá zejména vodní nádrž nebo jiný záložní zdroj s povrchovou nebo podzemní vodou, a to zejména z toho důvodu, že ve vodovodu pro veřejnou potřebu je již voda upravená pro pitné účely. Bylo by proto zbytečné ji čerpat v případě možnosti využití přírodní zdroj s neupravenou vodou. Ostatně k jeho využití, tedy k jednorázovému odbětu povrchových nebo podzemních vod v případech zachráněných prací při mimořádných událostech, požárech a jiných živelních pohromách, není třeba povolení k nakládání s vodami podle § 8 odst. 3 písm. c) vodního zákona.

Pokud vlastník nebo provozovatel vodovodu nebo kanalizace neumožní přístup k vodovodu nebo bezplatný odběr vody jednotkám požární ochrany při zachráněných a likvidačních pracích,

pokud není v místě dostupný jiný dostatečný zdroj vody, hrozí mu pokuta do 200 tis. Kč [viz § 32 odst. 3 a § 33 odst. 4 zákona].

K odstavec 11:

Povinnosti vlastníka vodovodu nebo kanalizace je zpracovat a realizovat plán financování obnovy vodovodu a kanalizací na dobu nejméně 10 let. Toto ustanovení má pomoci s naplňováním Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/60/ES, ustanovující rámec pro činnost Společnosti v oblasti vodní politiky Evropské unie (viz čl. 9 Návrhové směrnice na vodohospodářské služby). Tato směrnice v jednom ze čtyř nejdůležitějších nových cílů uvádí: „zajistit, aby uživatel nesl náklady na zajišťování a užívání vody odrážející její skutečnou cenu“. Tento cíl znamená samofinancovatelnost v plném rozsahu i v obnově vodovodu a kanalizací. Náklady reprodukce vodovodu a kanalizací, které byly pořízeny z dotačních prostředků nebo takových, které byly ve vlastnictví obcí, které neměly povinnost odpisů, je žádoucí zajistit zahrnutím do cen pro vodné a stočné, a to u všech subjektů. Nejenže docházelo k nerovnému postavení subjektů na trhu, ale prostředky na obnovu nebyly vytvářeny. Zjistit potřebu finančních prostředků na obnovu je předmětlem Plánu financování obnovy. Nejde tedy o plán obnovy, ale pouze o plán jejího financování.

Pokud vlastník vodovodu nebo kanalizace nevypracuje nebo nerevizuje plán financování obnovy vodovodu a kanalizací, hrozí mu pokuta do 100 tis. Kč [viz § 32 odst. 2 písm. i) bod 1 a § 33 odst. 2 písm. g) bod 1 zákona]. Jestliže zpracuje plán financování obnovy vodovodu a kanalizací odchýlený od provádek vyhlášky, hrozí mu pokuta do 10 tis. Kč [viz § 32 odst. 2 písm. i) bod 2 a § 33 odst. 2 písm. g) bod 2 zákona]. Pokud nevytváří prostředky na obnovu nebo nedoloží doklady o použití prostředků na obnovu, hrozí mu pokuta do 100 tis. Kč [viz § 32 odst. 2 písm. i) bod 3 a § 33 odst. 2 písm. g) bod 3 zákona].

Z důvodové zprávy k zákonu č. 76/2006 Sb. (www.jsp.cz, směrníková tisk č. 955, 4. volební období):

Nově ustanovení § 8 odst. 11 má zajistit naplňování směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/60/ES ze dne 22. prosince 2000, ustanovující rámec pro činnost Společnosti v oblasti vodní politiky, v oblasti dosažení samofinancovatelnosti obnovy vodovodu a kanalizací. Tato směrnice v jednom ze čtyř nejdůležitějších nových cílů uvádí: „zajistit, aby uživatel nesl náklady na zajišťování a užívání vody odrážející její skutečnou cenu“. Tento cíl znamená samofinancovatelnost v plném rozsahu i v obnově vodovodu a kanalizací. Náklady reprodukce vodovodu a kanalizací je tedy nutné zajistit zahrnutím do cen pro vodné a stočné u všech subjektů. Dosud celá řada subjektů vlastních vodovodů a kanalizací (zejména obce) nezaplatovala odpisy (ani je nerevizovala) do cen pro vodné a stočné. Tím docházelo k nerovnému postavení subjektů na trhu. Ustanovení umožní zajistit samofinancování při obnově vodovodů a kanalizací a tím i splnění podmínek subjektů na trhu.

K odstavec 12:

Ustanovení § 8 odst. 12 umožňuje Ministerstvu zemědělství jako orgánu státní správy získat na vyžádání poklady, na základě kterých posuzuje plnění povinností vlastníka obsažených v § 8 odst. 1. Stejná povinnost je uvedena v ustanovení § 9 odst. 12 pro provozovatele. Jelikož jde o subjektivní hodnocení, je tato povinnost pro oba subjekty předpokladem pro objektivní hodnocení.

Poskytnutí dokumentace nových a obnovovaných staveb vodovodu a kanalizací včetně nákladů umožňuje provádat úkoly uložené ministerstvu v § 29 odst. 4 písm. d) zákona, tedy vyhodnotit účelnost a ekonomiku záměru tak, aby následně nedocházelo k nadměrnému zatížení ceny pro vodné a stočné. Zveřejnění vyhodnocení investičních záměrů a záměrů rekonstrukcí a obnovy má umožnit výraznější kontrolu veřejnosti, neboť se jí to ekonomicky dotýká.

Pokud vlastník vodovodu nebo kanalizace neposkytne údaje o technickém stavu svého vodovodu nebo kanalizace, hrozí mu pokuta do 10 tis. Kč [viz § 32 odst. 2 písm. j) a § 33 odst. 2 písm. g) zákona].

ČÁST PÁTÁ

OBSAH PLÁNU FINANCOVÁNÍ OBNOVY VODOVODŮ A KANALIZACÍ, A PRAVIDLA PRO JEHO ZPRACOVÁNÍ

(K § 8 odst. 1 a 11 zákona)

§ 13

Obsahem Plánu financování obnovy vodovodů a kanalizací je vymezení infrastrukturního majetku ve členění podle vybraných údajů majetkové evidence s reprodukční pořizovací cenou, vyhodnocení stavu majetku vyjádřené v % opotřebení, výpočet teoretické doby akumulace finančních prostředků, roční potřeba finančních prostředků a její krytí a doklady o čerpání vytvořených finančních prostředků včetně faktur nebo jejich kopií. Zpracování se provádí podle přílohy č. 18. Každá provedená aktualizace je součástí původního plánu financování obnovy vodovodů nebo kanalizací.

Výklad:

Postup při zpracování Plánu financování obnovy vodovodů nebo kanalizací:

1. Stanovení subjektu a míry odpovědnosti za obnovu infrastrukturního majetku, zpravidla formulovaného ve smlouvě podle § 8 odst. 2 zákona, pokud není vlastník i provozovatelem.

2. Rozhodnutí o míře podrobnosti zpracování „Vyhodnocení stavu majetku“ – pro stanovení hodnoty procenta opotřebení. Vlastní plán se zpracovává v „podrobné verzi“ – podle čtení pro vybrané údaje majetkové evidence, nebo ve „stručné verzi“ – členění pouze na 4 položky dané čtyřmi skupinami pro vybrané údaje majetkové evidence, tj. vodovodní řady, zdraje nebo úpravní vod, kanalizační stoky, čistírný odpadních vod. Doporučujeme „podrobnou verzi“ zvláště z hlediska lepšího stanovení stavu. Stav majetku je možné poměrně objektivně hodnotit právě v rozsahu „podrobné verze“. Pokud má vlastník zájem provést velmi objektivní vyhodnocení stavu majetku, postupuje i po menších částech infrastrukturního majetku, např. po jednotlivých objektech čistírný odpadních vod a v členění na stavební a technologickou část. Efekty takto velmi podrobného hodnocení mají větší význam pro stanovení priorit při obnově než pro stanovení objemu prostředků, zahrnovaných do ceny pro vodné a ceny pro stočné a objemu prostředků vynakládaných na obnovu průběžně nebo k akumulaci na jednorázovou obnovu. Existují metody pro vyhodnocení stavu majetku publikované v odborném tisku, např. metoda třízkové analýzy. V rozhodující většině tyto metody pracují na principu multikriteriálního vyhodnocení. V našem příkladu plánu obnovy postupujeme při stanovení opotřebení z délky životnosti nového zařízení a sítí, vyjádřené v případě postupně budovaných vodovodů nebo kanalizací integrované.

3. Vlastní zpracování podle přílohy č. 18 vyhlášky.

Uvádíme vzor zpracovaného Plánu financování obnovy vodovodů a kanalizací ve stručné a podrobné verzi.

Plán financování obnovy vodovodů a kanalizací – Příklad vlastníka vodovodu a kanalizace „X“

1. Vlastník vodovodu nebo kanalizace:

A) Právníká osoba:

Název firmy: „X“

Adresa sídla:

Identifikační číslo osoby, bylo-li přiděleno:

Statutární orgán:

B) Fyzická osoba:

Jméno, jména a příjmení, popřípadě obchodní firma:

Identifikační číslo osoby, bylo-li přiděleno:

Datum narození:

Adresa sídla nebo místa trvalého pobytu:

2. Provozovatel (uveďte se v rozsahu údajů podle bodu 1 písm. A nebo B, není-li shodný s vlastníkem):

A) Právníká osoba:

Název firmy: „Y“

Adresa sídla:

Identifikační číslo, bylo-li přiděleno:

Statutární orgán:

3. Míra odpovědnosti za obnovu majetku vodovodů a kanalizací vyplývající ze smlouvy podle § 8 odst. 2 zákona. Odpovědnost za obnovu má:

Při stanovení míry opotřebení a výpočtech stanovujících dobu akumulace prostředků vycházíme ze životnosti jednotlivých zařízení vodovodů a kanalizací uvedených v příloze.

Vodovodní řady přiváděcí a vodovodní síť	80 let
Úpravní vody po případě zdraje	45 let
Kanalizační stoky a stoková síť	90 let
Čistírný odpadních vod	40 let

Příklad výpočtu doby k akumulaci prostředků:

Doba akumulace prostředků = životnost / 100 x (100 – opotřebení)

Vodovod opotřeben z 56 %

$80 / 100 \times (100 - 56) = 0,8 \times 44 = 35,2$; zaokrouhleno na 35 let

Stanovení roční částky promítané do ceny pro vodné a ceny pro stočné
Vodovod s aktuální pořizovací cenou 145,1 mil. Kč a dobou akumulace prostředků 35 let
 $145,1 / 35 = 4\,1457$

Při změně vlastnicka se právní režim řídí smlouvou o prodeji podniku podle ustanovení § 476 a násl. občanského zákoníku. Na nového vlastníka přecházejí všechna práva a závazky, na které se prodává vztahuje. Přecházejí na něj tedy i smlouvy, které uzavřeli odběratelé s původním vlastníkem.

Pojmy „pověření“ (§ 36 odst. 2) a „zmocnění“ (§ 8 odst. 6) jsou v zákoně o vodovodech a kanalizacích používány zastupitelně a odpovídají obsahu pojmu „zmocnění“ ve smyslu výše uvedeného.

Z judikatury:

Usnesení Ústavního soudu ze dne 11. 3. 2010, sp. zn. II. ÚS 342/10 (www.usoud.cz)

20. Jako neopodstatněný byl shledán i návrh na zrušení § 8 odst. 6 a 7 zákona č. 274/2001 Sb., podány v souvislosti s projednáváním ústavní stížnosti. Ústavní soud v souladu se svou judikaturou konstatuje, že byla-li ústavní stížnost admissibilní, musí se toto rozhodnutí promítnout i do návrhu vzneseného podle § 74 zákona o Ústavním soudu. Je-li totiž samotná ústavní stížnost zjevně neopodstatněná, a tedy věcného projednání neschopná, odpadá tím současně i základní podmínka projednání návrhu na zrušení zákona nebo jiného právního předpisu anebo jejich jednotlivých ustanovení.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 2. 2013, sp. zn. 33 Čdo 3225/2011 (www.nsoud.cz)

Vlastník vodovodu nebo kanalizace, popřípadě provozovatel, pokud je k tomu vlastním zmocněn, je povinen umožnit připojení na vodovod nebo kanalizaci, pokud to umožňují kapacitní a další technické požadavky. Možnost napojení nesmí být podmínována vyžadováním poplatku nebo jiných finančních plnění. Náklady na realizaci napojení vodovodní přípojky nebo kanalizační přípojky na vodovod nebo kanalizaci hradí vlastník, jenž je umožnění napojení vodovodu nebo kanalizace, pokud se nedohodnou jinak.

K odstavci 7:

Ustanovení odstavce 7 umožňuje, aby odběratelem byla třetí osoba. Týká se to případů, kdy vlastník pozemku nebo stavby je obtížně dosažitelný; často se mění a pozemek nebo stavba jsou pronajímány osobě závislé na sídle a nerušené dodávce vody a odvádění odpadních vod (např. nájemce hotelu nebo restaurace).

K odstavci 8:

Ustanovení odstavce 8 obsahuje oprávnění vlastníka provést zásah do vodovodu nebo kanalizace, které jsou provozovány jinou osobou. Zákon blíže nedefiniuje povahu takového zásahu, může se ale jednat např. o obnovu sítě. K takovému zásahu obecně vlastník nepotřebuje souhlas provozovatele, zákon ale vyžaduje předchozí projednání.

Na druhé straně provozovatel může provést zásah do vodovodu nebo kanalizace pouze se souhlasem vlastníka (viz § 9 odst. 2 zákona).

Provoz smlouva může stanovit jak volnější, tak přísnější režim.

K odstavci 9:

Oprávněními osobami podle tohoto ustanovení jsou myšleni zejména pracovníci vodoprávních úřadů, krajských hygienických stanic a další. Oprávněná osoba se vždy musí prokázat úředním pověčením.

K odstavci 10:

Jiným dostatečným zdrojem zákon předpokládá zejména vodní nádrž nebo jiný záložní zdroj s povrchovou nebo podzemní vodou, a to zejména z toho důvodu, že ve vodovodu pro veřejnou potřebu je již voda upravena pro pitné účely. Bylo by proto zbytečné ji čerpat v případě možnosti využití přírodní zdroj s neupravenou vodou. Ostatně k jeho využití, tedy k jednotlivému odbětu povrchových nebo podzemních vod v případě zachráněných prací při mimořádných událostech, požárech a jiných živelních pohromách, není třeba povolení k nakládání s vodami podle § 8 odst. 3 písm. c) vodního zákona.

Pokud vlastník nebo provozovatel vodovodu nebo kanalizace neumožní přístup k vodovodu nebo bezplatný odběr vody jednotkám požární ochrany při zachráněných a likvidačních pracích,

pokud není v místě dostupný jiný dostatečný zdroj vody, hrozí mu pokuta do 200 tis. Kč [viz § 32 odst. 3 a § 33 odst. 4 zákona].

K odstavci 11:

Povinnosti vlastníka vodovodu nebo kanalizace je zpracovat a realizovat plán financování obnovy vodovodu a kanalizací na dobu nejméně 10 let. Toto ustanovení má pomoci s naplňováním Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/60/ES, ustanovující rámec pro činnost Společenství v oblasti vodní politiky Evropské unie (viz čl. 9 Návrhová směrnice na vodohospodářské služby). Tato směrnice v jednom ze čtyř nejdůležitějších nových cílů uvádí: „zajistit, aby uživatel nesl náklady na zajišťování a užívání vody odrážející její skutečnou cenu“. Tento cíl znamená samofinancovatelnost v plném rozsahu i v oboru vodovodů a kanalizací. Náklady reprodukce vodovodů a kanalizací, které byly pořízeny z dotačních prostředků nebo takových, které byly ve vlastnictví obcí, které neměly povinnosti odpisů, je žádoucí zajistit zahrnutím do cen pro vodné a stočné, a to u všech subjektů. Nejenže docházelo k nerovnému postavení subjektů na trhu, ale prostředky na obnovu nebyly vyváženy. Zjistit potřebu finančních prostředků na obnovu je předmětem Plánu financování obnovy. Nejde tedy o plán obnovy, ale pouze o plán jejího financování.

Pokud vlastník vodovodu nebo kanalizace nevypracuje nebo nerealizuje plán financování obnovy vodovodů a kanalizací, hrozí mu pokuta do 100 tis. Kč [viz § 32 odst. 2 písm. i) bod 1 a § 33 odst. 2 písm. g) bod 1 zákona]. Jestliže zpracuje plán financování obnovy vodovodů a kanalizací odchýlně od prováděcí vyhlášky, hrozí mu pokuta do 10 tis. Kč [viz § 32 odst. 2 písm. i) bod 2 a § 33 odst. 2 písm. g) bod 2 zákona]. Pokud nevytvoří prostředky na obnovu nebo nedoloží doklady o použití prostředků na obnovu, hrozí mu pokuta do 100 tis. Kč [viz § 32 odst. 2 písm. i) bod 3 a § 33 odst. 2 písm. g) bod 3 zákona].

Z důvodové zprávy k zákonu č. 76/2006 Sb. (www.jsp.cz, směrnici č. 955, 4. volební období):

Nové ustanovení § 8 odst. 11 má zajistit naplňování směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/60/ES ze dne 22. prosince 2000, ustanovující rámec pro činnost Společenství v oblasti vodní politiky, v oblasti dosažení samofinancovatelnosti oboru vodovodů a kanalizací. Tato směrnice v jednom ze čtyř nejdůležitějších nových cílů uvádí: „zajistit, aby uživatel nesl náklady na zajišťování a užívání vody odrážející její skutečnou cenu“. Tento cíl znamená samofinancovatelnost v plném rozsahu i v oboru vodovodů a kanalizací. Náklady reprodukce vodovodů a kanalizací je tedy nutné zajistit zahrnutím do cen pro vodné a stočné u všech subjektů. Dosaď celá řada subjektů vlastních vodovodů a kanalizací (zejména obce) nezahrnovala odpisy (ani je nerealizovaly) do cen pro vodné a stočné. Tím docházelo k nerovnému postavení subjektů na trhu. Ustanovení umožní zajistit samofinancování při obnově vodovodů a kanalizací a tím i sblížení podmínek subjektů na trhu.

K odstavci 12:

Ustanovení § 8 odst. 12 umožňuje Ministerstvu zemědělství jako orgánu státní správy získat na vyžádání podklady, na základě kterých posuzuje plnění povinnosti vlastníků obsazených v § 8 odst. 1. Stejná povinnost je uvedena v ustanovení § 9 odst. 12 pro provozovatele. Jelikož jde o subjektivní hodnocení, je tato povinnost pro oba subjekty předpokladem pro objektivní hodnocení.

Poskytnutí dokumentace nových a obnovovaných staveb vodovodů a kanalizací včetně nákladů umožňuje provádět úkony uložené ministerstvu v § 29 odst. 4 písm. d) zákona, tedy vyhodnotit účinnost a ekonomiku záměru tak, aby následně nedocházelo k nadměrnému zatížení ceny pro vodné a stočné. Zveřejnění vyhodnocení investičních záměrů a záměrů rekonstrukcí a obnovy má umožnit výraznější kontrolu veřejnosti, neboť se jí to ekonomicky dotýká.

Pokud vlastník vodovodu nebo kanalizace neposkytne údaje o technickém stavu svého vodovodu nebo kanalizace, hrozí mu pokuta do 10 tis. Kč [viz § 32 odst. 2 písm. j) a § 33 odst. 2 písm. g) zákona].

financování obnovy vodovodů a kanalizací včetně pravidel pro jeho zpracování stanoví prováděcí právní předpis.

(12) Vlastník vodovodu nebo kanalizace je povinen poskytnout na vyžádání ve lhůtě stanovené ve výzvě ministerstva údaje o technickém stavu jeho vodovodů nebo kanalizací. Vlastník, popřípadě stavebník nových vodovodů nebo kanalizací nebo vlastník obnovovaných vodovodů nebo kanalizací je povinen poskytnout na vyžádání ve lhůtě stanovené ve výzvě ministerstvu projektovou dokumentaci těchto nových nebo obnovovaných vodovodů nebo kanalizací, včetně specifikace nákladů na jejich výstavbu nebo obnovu. Vyhodnocení obdržенých údajů je ministerstvo oprávněno zveřejnit.

(13) Vlastník vodovodu má právo na úplatu za dodávku pitné vody (dále jen „vodné“), pokud ze smlouvy uzavřené podle odstavce 2 nevyplývá, že vodné se platí provozovateli vodovodu (§ 20). Právo na vodné vzniká vtokem vody do potrubí napojeného bezprostředně za vodoměrem, a není-li vodoměr, vtokem vody do vnitřního uzavěru připojeného pozemku nebo stavby, popřípadě do uzavěru hydrantu nebo výtokového stojanu. Vodné je úplatou za pitnou vodu a za službu spojenou s jejím dodáním. Právo na úplatu pevně složené vodného vzniká podle podmínek stanovených ve smlouvě uzavřené podle odstavce 6, v níž je sjednána dvousložková forma vodného. Takové sjednání je možné ode dne účinnosti obecně závazné vyhlášky obce vydané v samostatné působnosti obce nebo rozhodnutím nejvyššího orgánu právníké osoby, která je vlastním vodovodů a kanalizací podle § 20 odst. 4.

(14) Vlastník kanalizace má právo na úplatu za odvádění odpadních vod (dále jen „stočné“), pokud ze smlouvy uzavřené podle odstavce 2 nevyplývá, že stočné se platí provozovateli kanalizace (§ 20). Právo na stočné vzniká okamžikem vstupu odpadních vod do kanalizace. Stočné je úplatou za službu spojenou s odváděním, čištěním, nebo jiným zneškodňováním odpadních vod. Právo na úplatu pevně složené stočného vzniká podle podmínek stanovených ve smlouvě uzavřené podle odstavce 6, v níž je sjednána dvousložková forma stočného. Takové sjednání je možné ode dne účinnosti obecně závazné vyhlášky obce vydané v samostatné působnosti obce nebo rozhodnutím nejvyššího orgánu právníké osoby, která je vlastním vodovodů a kanalizací podle § 20 odst. 4.

(15) Písemná dohoda vlastníků provozně souvisejících vodovodů a provozně souvisejících kanalizací musí alespoň obsahovat

- a) u písemné dohody vlastníků provozně souvisejících vodovodů strany dohody, předmět dohody včetně uvedení vlastnictví vodovodů, stanovení podmínek dodávky (jakost, množství, tlakové poměry, měření, kontrola podmínek, zajištění funkčnosti, postup v odstranění závad, vzájemná informovanost, řešení sporů), specifikace nákladů a jejich kontroly, způsob plateb, smluvní sankce, možnost změn a doba platnosti této dohody,
- b) u písemné dohody vlastníků provozně souvisejících kanalizací strany dohody, předmět dohody včetně uvedení vlastnictví kanalizací, stanovení podmínek odvádění odpadních vod (čištění odpadních vod, limity znečištění, množství a způsob jejich měření, kontrola podmínek, zajištění funkčnosti, postup v odstranění závad, vzájemná informovanost o významných situacích, řešení sporů), specifikace nákladů a jejich kontroly, způsob plateb, smluvní sankce, možnost změn a doba platnosti této dohody.

(16) Smlouva o dodávce pitné vody odběrateli musí obsahovat alespoň předmet smlouvy, smluvní strany, vlastníka a provozovatele vodovodu, vlastníka přípojky a připojené stavby nebo pozemku s určením místa, počet trvale připojených osob, stanovení podmínek dodávky, limity množství dodávajícího a množství určujícího kapacitu vodoměru nebo profilu přípojky, tlakové poměry v místě přípojky (maximální a minimální), ukazatele

jakosti (minimální hodnoty obsahu vápníku, hořčíku a dusičnanů), způsob stanovení ceny a jejího vyhlášení, způsob fakturace a způsob plateb, možnost změn a doba platnosti této smlouvy.

(17) Smlouva o odvádění odpadní vody odběrateli, nebo smlouva o odvádění a čištění odpadní vody odběrateli musí obsahovat alespoň předmet smlouvy, smluvní strany, vlastníka a provozovatele kanalizace, vlastníka přípojky a připojené stavby nebo pozemku s určením místa, počet trvale připojených osob, stanovení podmínek odvádění nebo odvádění a čištění (limity množství, způsob stanovení množství, limity znečištění), způsob stanovení ceny a jejího vyhlášení, fakturace záloh a způsob plateb, možnost změn a doba platnosti této smlouvy.

Výklad:

K odstavci 1:

Práva a povinnosti vlastníka vodovodu nebo kanalizace jsou specifikovány s ohledem na to, že se jedná o službu „pro veřejnou potřebu“ (službu vykonávanou ve veřejném zájmu) a vlastním vodovodu nebo kanalizace nejsou pouze obce, ale i podnikatelské subjekty, které by mohly zcela vyřadit vodovod nebo kanalizaci bez náhrady z provozu. Toto ustanovení ve vztahu ke skutečnosti, že se jedná o stavby, neumožňuje vodovod nebo kanalizaci zrušit mimo tížení, jehož účastníky jsou všechny dotčené osoby, kterými jsou odběratelé. Ve vazbě na ustanovení § 22 „Povinnost veřejné služby provozovatele vodovodu nebo kanalizace“ zajišťuje, aby vodovod a kanalizace byly plynulé a bezpečně provozovány. Kvalitním a plynulým provozováním se rozumí zajištění všech činností uvedených v definici „provozování“ podle § 2 odst. 3 zákona.

Je třeba upozornit na skutečnost, že pokud vlastník zanedbává svou povinnost z hlediska správy svého vodovodu nebo kanalizace, lze využití stavebního zákona a uložit mu provedení nezbytných úprav podle § 137 nebo údržbu stavby podle § 139.

Jelikož do ceny pro vodné a stočné je umožněno mimo odpisů zahrnout i náklady na obnovu dotovaných staveb, je třeba, aby tyto prostředky byly na obnovu skutečně využívány, a to je možné mimo přímé využití v běžném roce (u rozsáhlé infrastruktury umožňující průběžné čerpání prostředků) jen vytvořením rezervy, např. účelové vázanými prostředky.

Pokud vlastník vodovodu nebo kanalizace nezajistí plynulou a bezpečnou provozování vodovodu nebo kanalizace, hrozí mu pokuta do 1 mil. Kč (viz § 32 odst. 2 písm. d) a § 33 odst. 2 písm. d) zákona].

Související vyhlásky:

Výklad Ministerstva zemědělství č. 28 k zákonu o vodovodech a kanalizacích a souvisejícím právním předpisům ze dne 7. 2. 2005 (<http://legislat.cz>)

Mezi povinnosti vlastníka vodovodu nebo kanalizace patří především povinnost spočívající v zajištění jejich plynulého a bezpečného provozování. Tato povinnost zakotvená v ustanovení § 8 odst. 1 zákona č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů (zákon o vodovodech a kanalizacích), ve znění pozdějších předpisů, má zejména zabezpečit, aby nedocházelo k situacím, kdy vlastník ponechá vodovod nebo kanalizaci zcela bez provozování. Současně však má zajistit, aby vodovod nebo kanalizace byly provozovány bez přerušování a byly plněny všechny právní předpisy tohoto provozu i bezpečnosti služeb pro odběratelé s výjimkou případů uvedených v § 9 odst. 5 a 6 zákona o vodovodech a kanalizacích. Porušení tohoto ustanovení je sankcionováno.

Ustanovení § 12 odst. 1 zákona o vodovodech a kanalizacích se týká návrhu kanalizace a ukládá mimo jiné i navrhovateli a provést kanalizaci tak, aby byla zabezpečena dostatečná kapacita pro odvádění a čištění odpadních vod z odkanalizovaného území a aby byla zabezpečena nepřetržitost odvádění odpadních vod od odběratelů této služby. Toto ustanovení nepodléhá sankci. Problematika nedostatečné kapacity jednotné kanalizace při odvádění srážkových vod může mít mnoho příčin, které lze rozdělit na:

Neovlivitelné vlastním kanalizací - např. intenzita deště přesáhla návrhové parametry, pozdějšími změnami proti zadání a předpokladům daným při zpracování projektu (zvětší se odvodňovaná plocha nebo parametry odvodu povrchovou úpravou bez souhlasu vlastníka kanalizace) úpravami terénu.

Výklad:

Pro povolování a provádění staveb vodovodů a kanalizací platí obecná právní úprava vycházející z vodního a stavebního zákona. Pro případné zřizování služebností pro realizaci vodovodů a kanalizací na cizích pozemcích (věcných břemenech) je třeba vycházet z nového občanského zákoníku, konkrétně z ustanovení § 1257 a násl. V této souvislosti je nutné upozornit, že pozemková služebnost inženýrské sítě vymezená ustanovením § 1267 a § 1268 nového občanského zákoníku je použitelná pouze pro případy (v případě vodovodních řadů a kanalizačních stok chybí nemovitosti, v jejíž prospěch se daná služebnost zřizuje). Služebnost pro realizaci vodovodních řadů a kanalizačních stok jsou i nadále (po 1. lednu 2014) osobního charakteru a jsou převoditelné pouze v rámci převodu či přechodu závodu (§ 1302 nového občanského zákoníku).

Cílem ustanovení § 7 je upravit zvláštní práva a povinnosti stavebníka, vlastníka a provozovatele při údržbě a provozování vodovodu nebo kanalizace. Takovým zvláštním právem je pro stavebníka a vlastníka právo umísťovat na cizí pozemky nebo stavby tabulky vyznačující polohu vodovodu nebo kanalizace.

Pokud někdo znemožní vstup na pozemky nebo stavby v souvislosti s údržbou vodovodu nebo kanalizace nebo za účelem splnění povinností spojených s provozováním vodovodu nebo kanalizace, hrozí mu pokuta do 50 tis. Kč [viz § 32 odst. 1 písm. b) a § 33 odst. 1 písm. b) zákona].

Stavebník je definován ustanovením § 2 odst. 2 písmeno c) stavebního zákona jako osoba, která pro sebe žádá vydání stavebního povolení nebo ohlašuje provedení stavby, terénní úpravy nebo zařízení, jakož i její právní nástupce, a dále osoba, která stavbu, terénní úpravu nebo zařízení provádí, pokud nejde o stavebního podnikatele realizujícího stavbu v rámci své podnikatelské činnosti; stavebníkem se rozumí též investor a objednatel stavby.

Dále má vlastník a provozovatel právo vstupu a vjezdu na cizí pozemky nebo stavby v souvislosti s údržbou, stavební úpravou a provozováním vodovodu nebo kanalizace. Jedná se o veřejnoprávní omezení a může jej vykonávat jen při dodržení řady podmínek, které chrání vlastnický dotčených pozemků nebo staveb, ale i jejich uživatele. Ustanovení řeší i majetkové újmny a náhrady za ně.

V případě škody je škůdce povinen nahradit způsobenou škodu přednostně navrácením pozemku do původního stavu (viz § 2951 nového občanského zákoníku). V peněžích se škoda hraď pouze v případě, že uvedení do původního stavu není možné, či s tím souhlasí poškozený.

Ustanovení odstavce 4 se vztahuje k omezení vlastnického práva vzniklého z uplatňování oprávnění vyplývajících z odstavců 1 a 2 (v souladu s čl. 11 odst. 4 Listiny základních práv svobod je „vylastnění nebo nucené omezení vlastnického práva možné ve veřejném zájmu, a to na základě zákona a za náhradu“).

Vstup na pozemky za účelem provozu a provádění údržby vodovodů a kanalizací je pro jejich vlastnický zajištěný rovněž ustanovením § 60 vodního zákona za podmínek uvedených v tomto ustanovení.

Související výklady:

Výklad Ministerstva zemědělství č. 48 k zákonu o vodovodech a kanalizacích a souvisejícím právním předpisům ze dne 3. 11. 2006 (<http://legri.cz>).

Umístění vodovodů a kanalizací do řešení vozovek a částí ovládaní armatur na povrchu pozemních komunikací je oprávněné. Vymocování umístění ovládacích armatur vodovodů a poklopů kanalizací mimo těleso pozemní komunikace je neopodstatněné.

§ 8**Práva a povinnosti vlastníka vodovodu nebo kanalizace**

(1) Vlastník vodovodu nebo kanalizace je povinen zajistit jejich plynulé a bezpečné provozování, vytvářet rezervu finančních prostředků na jejich obnovu a dokládat jejich použití pro tyto účely.

(2) Vlastník vodovodu nebo kanalizace může uzavřít smlouvu o provozování vodovodu nebo kanalizace s provozovatelem. Jestliže vlastník provozuje vodovod nebo kanalizaci svým jménem a na vlastní odpovědnost, vztahují se na něj všechna práva a povinnosti provozovatele.

(3) Vlastníci vodovodů nebo kanalizací provozně souvisejících, popřípadě jejich částí provozně souvisejících, upravit svá vzájemná práva a povinnosti písemnou dohodou tak, aby bylo zajištěno kvalitní a plynulé provozování vodovodu nebo kanalizace. Tato dohoda je podmínkou kolaudačního souhlasu podle stavebního zákona.

(4) Vlastníci vodovodů nebo kanalizací, jakož i vlastníci vodovodních řadů, vodárenských objektů, kanalizačních stok a kanalizačních objektů provozně souvisejících, jsou povinni umožnit napojení vodovodu nebo kanalizace jiného vlastníka, pokud to umožňují kapacitní a technické možnosti. Současné uzavřít vlastníci těchto vodovodů a kanalizací písemnou dohodu podle odstavce 3. Možnost napojení k zabezpečení dodávky pitné vody nebo odvádění odpadních vod nesmí být podmiňována vyžadováním finančních nebo jiných plnění. Náklady na realizaci napojení vodovodu nebo kanalizace hraď vlastníci, jemuž je umožněno napojení vodovodu nebo kanalizace.

(5) Vlastník vodovodu nebo kanalizace, popřípadě provozovatel, pokud je k tomu vlastním, kem zmocněn, je povinen umožnit připojení na vodovod nebo kanalizaci a dodávat pitnou vodu nebo odvádět odpadní vody a čistit odpadní vody, pokud to umožňují kapacitní a technické možnosti těchto zařízení. Připojení vodovodů nebo kanalizačních přípojek a uzavření smlouvy o dodávce pitné vody nebo odvádění a čištění odpadních vod nesmí být podmiňovány vyžadováním finančních nebo jiných plnění. Náklady na realizaci vodovodní přípočky na vodovod nebo kanalizační přípočky na kanalizaci hraď osoba, které je umožněno připojení. Materiál na odbočení přípojek a uzávěr vodovodní přípočky hraď vlastník vodovodu nebo kanalizace.

(6) Vlastník vodovodu nebo kanalizace, popřípadě provozovatel, pokud je k tomu vlastním, kem zmocněn, je povinen uzavřít písemnou smlouvu o dodávce vody nebo odvádění odpadních vod s odběratelem. Závazky vzniklé z této smlouvy přecházejí na právního nástupce vlastníka vodovodu nebo kanalizace a na právního nástupce provozovatele.

(7) Při uzavírání smlouvy podle odstavce 6 se mohou strany dohodnout, že odběratelem je třetí osoba.

(8) Vlastník vodovodu nebo kanalizace může provést zásah do vodovodu nebo kanalizace pouze po předchozím projednání s provozovatelem, pokud není smlouvou uzavřenou podle odstavce 2 stanoveno jinak.

(9) Vlastník vodovodu nebo kanalizace i jejich provozovatel jsou povinni umožnit přístup k vodovodu nebo kanalizaci osobám, které jsou oprávněny provádět kontrolu kvalitního a plynulého provozování vodovodů nebo kanalizací a jejich technického stavu nebo činit jiná nezbytná opatření ke zjištění plnění povinností stanovených tímto zákonem a zvláštními zákony.

(10) Vlastník vodovodu i provozovatel vodovodu jsou povinni umožnit přístup k vodovodu a umožnit bezplatný odběr vody jednotkám požární ochrany³⁰⁾ při záchranných a likvidačních pracích³¹⁾, pokud není v místě dostupný jiný dostatečný zdroj vody.

(11) Vlastník vodovodu nebo kanalizace je povinen zpracovávat a realizovat plán financování obnovy vodovodů nebo kanalizací, a to na dobu nejméně 10 kalendářních let. Obsah plánu

³⁰⁾ Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů.

³¹⁾ Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o zrušení souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.